

Education and Culture

eurostat

"Osnovni podatki o vzgoji in izobraževanju v Evropi – 2002"

Izdatki za osebe v dejavnosti izobraževanja že presegajo 70 % proračuna za izobraževanje

V državah Evrope je odločanje o izdatkih za osebe v primerjavi z odločanjem o drugih kategorijah sredstev v precejšnji meri centralizirano.

Podatki o najnižjih in najvišjih učiteljskih plačah kažejo, da so v večini evropskih držav začetne plače učiteljev nižje od BDP na prebivalca (v povprečju 85 % BDP na prebivalca, v Sloveniji 77,4).

Delovna doba je še vedno najpomembnejši dejavnik, ki vpliva na višanje plač. Tik pred upokojitvijo prejemajo učitelji v Evropi v povprečju nekaj več kot 150 % BDP na prebivalca države, v kateri so zaposleni. Tudi slovenski učitelji, ki izkoristijo vse možnosti napredovanja, lahko pred upokojitvijo dosežejo 150 % BDP na prebivalca v Sloveniji. Razlike med najnižjo in najvišjo učiteljsko plačo so v Sloveniji relativno velike.

Plače ravnateljev na primarni in sekundarni ravni izobraževanja so višje od plač njihovih učiteljskih kolegov že takoj na začetku kariere (v povprečju 125 % BDP na prebivalca).

Študent v terciarnem izobraževanju stane dvakrat toliko kot učenec v primarni šoli

Delež sredstev BDP, namenjen terciarnemu izobraževanju (1,1 %), je precej nižji kot delež, namenjen primarnemu in sekundarnemu izobraževanju skupaj (3,4 %). Ne glede na to, pa so stroški na študenta precej višji, in sicer do dvakrat tolikšni kot v primarnem izobraževanju. V izračunu izdatkov na učenca so upoštevane plače osebja, te so v terciarnem izobraževanju na splošno višje kot v sekundarnem in primarnem izobraževanju, ter tudi študentska posojila, štipendije in študijske pomoči; te vrste izdatki so seveda nesoramerno večji v terciarnem izobraževanju. Za Slovenijo ni podatkov.

Peta izdaja statistične publikacije Ključni podatki o izobraževanju v Evropi (*Key Data on Education in Europe*) prinaša zelo širok pregled izobraževanja mladih na vseh ravneh izobraževanja in delovanja izobraževalnih sistemov v 30 evropskih državah (15 državah članicah Evropske unije, treh državah EFTA/EEA in 12 državah kandidatkah).

Publikacija vsebuje 145 kazalnikov. Poleg najrazličnejših informacij, razporejenih po petih poglavjih in po ravneh vzgoje in izobraževanja, boste lahko v poročilu našli tudi pomembne teme, kot so poučevanje tujih jezikov, pedagoško osebo in financiranje izobraževanja.

Naštete teme podrobneje osvetljujejo statistični podatki in kvalitativne informacije o upravljanju in delovanju sistema. Prvič so v tej publikaciji predstavljeni kazalniki, ki prikazujejo razmerja in obseg financiranja izobraževanja, opremljeni so z diagrami in obrazložitvami sistemov financiranja in dodeljevanja sredstev.

Najnižje in najvišje plače učiteljev in ravnateljev primerjalno glede na nacionalni BDP *, stopnje izobraževanja ISCED 1, 2, 3 skupaj 2000/01

	Učitelji		Ravnatelji	
	Min (%)	Maks (%)	Min (%)	Maks (%)
B fr	90,3	197,9	142,9	236,3
B de	80,2	178,8	109,1	226,9
B nl	93,7	201,8	119,8	240,2
DK	96,2	153,2	133,6	(–)
D	130,6	210,4	171,7	265,0
EL	121,7	219,1	134,2	231,6
E	122,0	213,2	129,2	268,5
F	64,6	152,3	74,1	180,8
IRL	77,1	149,8	100,2	245,3
I	86,2	144,7	95,9	160,5
L	66,7	196,7	158,5	191,6
NL	98,6	208,3	98,6	273,7
A	87,8	228,8	108,8	266,3
P	147,3	331,5	189,3	392,3
FIN	91,6	151,0	106,3	223,6
S	78,4	138,7	98,9	132,3
UK (E/W/N	109,8	177,8	217,0	492,4
UK (SC)	93,6	143,0	181,4	336,1
IS	60,1	110,1	88,3	210,9
LI	(:)	(:)	(:)	(:)
NO	73,3	106,3	102,6	(–)
BG	(:)	(:)	(:)	(:)
CZ	55,7	130,2	(:)	(:)
EE	79,2	84,7	(:)	(:)
CY	118,8	260,1	279,2	319,3
LV	30,3	48,0	95,4	172,6
LT	55,3	113,0	78,3	207,4
HU	42,6	85,3	76,3	132,1
MT	123,9	169,6	151,8	187,0
PL	73,6	130,0	124,4	153,2
RO	59,8	108,2	79,5	146,1
SI	77,4	150,0	129,6	179,6
SK	53,1	78,2	64,5	100,3

* kazalnik življenjskega standarda prebivalstva določene države.

Vir: Eurostat in Eurydice.

Zasebno izobraževanje se v čedalje večji meri financira iz javnih sredstev

Mehanizmi financiranja zasebnega izobraževanja postajajo v vse več državah vse bolj podobni mehanizmu financiranja javnega sektorja, čeprav je v zasebnih šolah zaenkrat še vedno zanemarljiv odstotek vpisanih učencev in dijakov (manj kot 5 %).

Izobraževalni sistemi v državah kandidatkah so podobni sistemom v državah članicah, imajo pa vendarle nekaj posebnosti

Le še slabo leto dni je do širitve Evropske unije, zato je Evropska Eurydice enota v svoji informaciji za novinarje poudarila naslednje razlike med izobraževalnimi sistemi držav kandidat in držav članic:

- Države kandidatke za izobraževanje ne porabijo tako velikega deleža javnih sredstev kot države članice. Deleži BDP za izobraževanje so zelo različni. Največ dajejo za izobraževanje na Danskem (8,1), nordijske in baltske države nad 6, Slovenija 5,9, vzhodnoevropske države manj kot 5, najmanj pa v Grčiji (3,6).
- Na splošno gledano so šole v državah kandidatkah avtonomnejše pri zaposlovanju in plačevanju osebja. V tem so podobne šolam v nordijskih državah in Združenemu kraljestvu.
- Razlike v stopnjah brezposelnosti moških in žensk vseh stopenj izobrazbe so v državah kandidatkah manj izrazite kot v državah članicah.
- Države kandidatke integrirajo otroke, katerih materni jezik je tuji, v redno izobraževanje; pri tem jim večinoma ne nudijo ustrezne jezikovne pomoči.
- Vključenost 4 leta starih otrok v sistem vzgoje in izobraževanja je v državah kandidatkah daleč nižja (50 % v povprečju) v primerjavi z državami članicami (90 % v povprečju).
- V državah kandidatkah konča srednje šole večji delež mladih in večji delež deklet kot v državah članicah.

50% učencev v primarnem izobraževanju se uči vsaj en tuji jezik

Učenje tujega jezika je skoraj v vseh državah vse od primarne ravni izobraževanja dalje obvezno. Večina držav je vpeljala to obveznost za otroke že pred 9. letom učenčeve starosti. Slovenija je z 9-letko premaknila začetek obveznega učenja tujega jezika iz 11. leta na 9. leto učenčeve starosti. Pri 11. letih starosti začnejo z jezikovnim poukom le še učenci v Bolgariji in Združenem kraljestvu (Škotska eno leto prej).

Tretjina držav je vpeljala obvezno učenje dveh tujih jezikov pri 13. letih učenčeve starosti. V mnogih državah se že več kot 90% učencev sekundarnega izobraževanja uči angleški jezik. Ta je obvezen v 13 državah. Takoj za angleščino je najbolj razširjeno učenje nemščine na primarni ravni in francoščine na ravni splošnega sekundarnega izobraževanja. Povprečno število tujih jezikov, ki se jih uči vsak učenec v splošnem sekundarnem izobraževanju je 1,4.

7 000 ur obveznega izobraževanja na učenca

V času obveznega izobraževanja preživijo evropski učenci v šolskih klopih več kot 7000 ur. V nekaterih državah pa je to število ur lahko tudi do dvakrat večje. Relativno najvišji delež ur v povprečju v predmetnikih obveznega izobraževanja imata predmeta materni jezik (16 %) in matematika (12 %). V Sloveniji: materni jezik 20%, matematika 18%.

Večina učiteljev se upokoji, brž ko je mogoče

Učiteljska populacija v Evropi se stara. 70 % učiteljev v sekundarnem izobraževanju je starejših od 40 let, 34 %

pa je starejših celo od 50 let. V Sloveniji je učiteljska populacija v povprečju mlajša, saj jih je večina v skupini med 30 in 40 leti starosti. Uradna starostna meja za upokojitev je običajno določena pri 65 letih, vendar pa so skoraj vse države vpeljale možnosti zgodnejšega ali kasnejšega upokojevanja. Učitelji običajno odidejo v pokoj takoj, ko imajo za to možnost. Ne glede na upadanje števila otrok v obveznem izobraževanju, pričakujejo evropske države množično upokojevanje in primanjkljaje učiteljev. Nasprotno pa se v Sloveniji ob hkratnem upadanju števila otrok že pojavljajo problemi presežkov učiteljev.

Javni izdatki na učenca /študenta po stopnjah izobraževanja, izraženi v standardih kupne moči * (v tisočih), javne in zasebne šole, 1999.

	Primarno (ISCED 1)	Sekundarno (ISCED 2-4)	Terciarno (ISCED 5-6)
B	3,5	5,7	10,6
DK	6,2	8,7	14,6
D	3,6	4,8	9,9
EL	2,3	2,6	4,2
E	3,2	4,2	4,2
F	3,8	6,3	6,7
IRL	2,7	4,0	7,7
I	4,6	6,0	5,7
L	(:)	(:)	(:)
NL	3,7	5,4	11,6
A	5,9	7,6	12,8
P	3,2	5,7	(:)
FIN	3,8	5,7	8,8
S	5,3	7,0	16,2
UK	3,2	8,5	7,6
IS	(:)	(:)	(:)
LI	(:)	(:)	(:)
NO	6,5	12,2	12,5
BG	(:)	(:)	(:)
CZ	1,6	2,8	4,9
EE	1,9	2,5	3,0
CY	3,5	4,7	2,3
LV	1,3	1,6	1,9
LT	(1)	1,4	2,2
HU	1,9	2,1	4,5
MT	1,1	1,9	5,1
PL	1,7	1,4	2,4
RO	(:)	(:)	(:)
SI	(:)	(:)	(:)
SK	(1)	1,6	4,8

* Standard, ki ga uporablja EU in s katerim v primerjalne namene izraža obseg ekonomskih agregatov na ta način, da iz njih izloči vpliv ravni cen posameznih držav.

Vir: Eurostat, UOE.

Education and Culture

eurostat

Podatki o publikaciji

Naslov	Key Data on Education in Europe 2002, 5. izdaja
Serijska	Key Data on Education in Europe
Izdajatelj	Office for Official Publications of the European Communities (EUR-OP)
Datum izdaje	Januar 2003
Jezikovne različice	Angleška, francoska, nemška
On-line publikacija	http://www.eurydice.org/Doc_intermediaires/indicators/en/frameset_key_data.htm http://www.mszs.si/eurydice/organ/knjige.htm#keydata
Tiskana različica	Na prodaj pri EUR-OP; cena 18 evrov Naročilo v Sloveniji pri GV Založbi (http://www.gvzalozba.com/mednarodne_publicacije/index.html)

Poročilo je nastalo v skupnem sodelovanju Direktorata za izobraževanje in kulturo, Evropskega statističnega urada in Eurydice omrežja za izmenjavo informacij o izobraževanju v Evropi. Statistični podatki Eurostata se nanašajo na šolsko oziroma študijsko leto 1999/2000, podatki in informacije Eurydice omrežja pa se nanašajo na stanje v šolskem oziroma študijskem letu 2000/01.

Statistični podatki so iz skupne zbirke podatkov UOE (Unesco/OECD/Eurostat) in iz harmoniziranih statističnih raziskav Eurostata. Kvalitativni kazalniki so bili pripravljeni s pomočjo informacij, ki so jih zbrale nacionalne enote Eurydice omrežja.

Publikacijo je financirala Evropska komisija, Direktorat za izobraževanje in kulturo.

Več informacij:

	Eurostat	Eurydice
Press	Tel. : +352-4301-33 444 Fax : +352-4301-35 349 Eurostat-pressoffice@cec.eu.int	Pascale BALCON <i>Coordinator</i> <i>Promotional strategy</i> Tel.: +32-2-600 53 84 pascale.balcon@eurydice.org
Odgovorna urednica	Mary DUNNE Tel.: +352-4301-33 596 Mary.dunne@cec.eu.int	Arlette DELHAXHE <i>Deputy Head of the EEU</i> <i>Studies and analysis</i> Tel.: +32-2-600 53 62 Arlette.delhaxhe@eurydice.org